

Klimaatverandering en de FNV

Enquêteresultaten achterbanpeiling april 2023

Inhoud

1. Context en samenvatting:	3
2. Klimaatverandering en werk	5
3. Klimaatverandering en de FNV.....	8
4. Waar maken respondenten zich zorgen over?	11
5. Houding ten opzichte van klimaatverandering	12

1. Context en samenvatting:

De FNV werkt aan een actualisatie van haar Klimaatvisie. Daarvoor is op meerdere wijzen input opgehaald, onder andere tijdens meerdere bijeenkomsten met (kader)leden en middels twee enquêtes over de rol van de vakbond in het klimaatdebat. Één enquête hebben we laten uitvoeren door I&O Research onder een representatieve steekproef van de Nederlandse bevolking als geheel. Daarnaast hebben we als FNV ook een peiling met een vergelijkbare vraagstelling uitgezet via onze eigen communicatiekanalen, om in te zoomen op specifiek de mening van onze eigen achterban. Deze peiling is door 1.026 respondenten volledig ingevuld. De resultaten uit deze eigen peiling leest u in dit rapport.

Belangrijkste bevindingen

- De meerderheid van de respondenten (64%) vindt het belangrijk dat werknemers kunnen meedenken over duurzaamheidsplannen van hun bedrijf. Tegelijkertijd geeft slechts een minderheid (27%) van de respondenten die werkzaam is in loondienst, aan dat hun werkgever ook de ruimte aan werknemers biedt om mee te denken over hoe er duurzamer gewerkt kan worden.
- Een meerderheid (55%) geeft aan het belangrijk te vinden om te werken voor een bedrijf dat duurzaam opereert. Tegelijkertijd geeft slechts een kleine minderheid (23%) van de respondenten die werkzaam is in loondienst aan dat hun werkgever alles doet wat hij/ zij kan zodat hun werkzaamheden het klimaat zo min mogelijk belasten.
- Het schort nog flink aan duidelijkheid vanuit zowel overheid als werkgevers over het effect van klimaatbeleid op werk. Slechts 12% van de respondenten die werkzaam in loondienst is, geeft aan dat de werkgever voldoende duidelijk maakt wat het effect is van klimaatbeleid op zijn/ haar werk; voor de overheid ligt dat percentage nog lager: slechts 10% van de respondenten ervaart voldoende duidelijkheid van de overheid over het effect van klimaatbeleid op zijn/ haar werk.
- Een ruime meerderheid vindt dat de FNV zich bezig moet houden met zowel de veranderende werkgelegenheid ten gevolge van klimaatbeleid (62%) als met hoe de kosten van klimaatbeleid worden verdeeld (63%), en haar leden daar ook over moet informeren (68 en resp. 65 procent).
- 70% wil dat de kosten van het Nederlandse klimaatbeleid vooral terecht komen bij de grootste uitstoters.
- Een meerderheid is van mening dat de FNV de overheid moet aansporen om ambitieus en rechtvaardig klimaatbeleid uit te voeren (65%) en bedrijven moet aansporen om duurzamer te werken (63%).
- Een minderheid (33%) is van mening dat de FNV zich niet met klimaatverandering moet bezighouden.
- Een ruime meerderheid (66%) van de respondenten maakt zich zorgen over klimaatverandering;
- 69% geeft aan zelf zo milieubewust mogelijk te leven

Afgezet tegen de resultaten van het I&O-onderzoek onder een representatieve steekproef van de Nederlandse bevolking, zien we dat de resultaten uit de eigen FNV-peiling onder de achterban niet heel veel afwijken. Het meest opvallend zijn de hogere percentages bij de vragen over de rol van de FNV, waarbij respondenten uit de achterbanpeiling vaker aangeven dat de FNV overheid en bedrijven moet aansporen en haar leden moet informeren. Veruit de grootste uitschieter zit bij de vragen over kostenverdeling. Dat gaat dan zowel over de vraag of de vakbond zich bezig moet houden met de verdeling van de kosten van klimaatbeleid (63% van de respondenten in de achterbanpeiling is het daarmee eens, tegenover 40% in het I&O-onderzoek), als over de vraag of de vakbond haar leden moet informeren over hoe de kosten van klimaatbeleid worden verdeeld (65% van de respondenten in de achterbanpeiling is het daarmee eens, tegenover 45% in het I&O-onderzoek).

Onderzoeksverantwoording

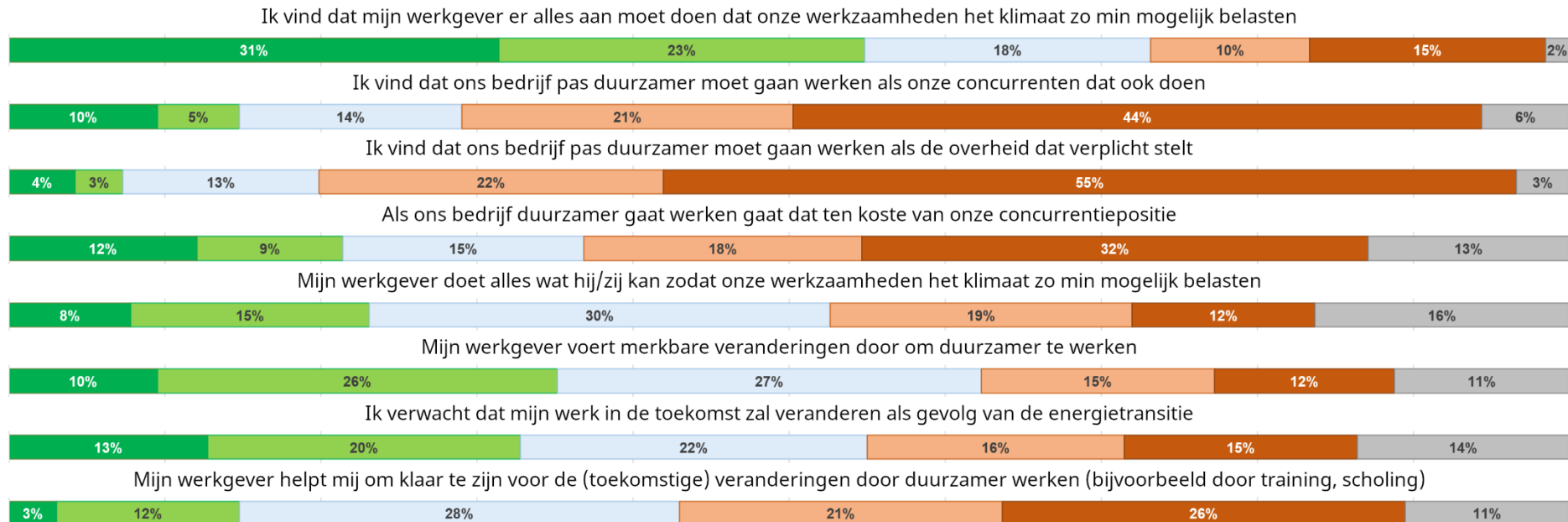
Dit onderzoek vond plaats van donderdag 30 maart tot en met dinsdag 11 april 2023. In totaal hebben 1.026 respondenten het onderzoek volledig afgerond. Het onderzoek is uitgezet via eigen communicatiekanalen van de FNV, waaronder het Kaderportaal en meerdere nieuwsbrieven, om zo de eigen achterban te bereiken. De onderzoeksresultaten zijn niet gewogen op representativiteit voor het ledenbestand van de FNV, noch op specifieke persoonskenmerken. Zoals geslacht, leeftijd, regio en opleidingsniveau.

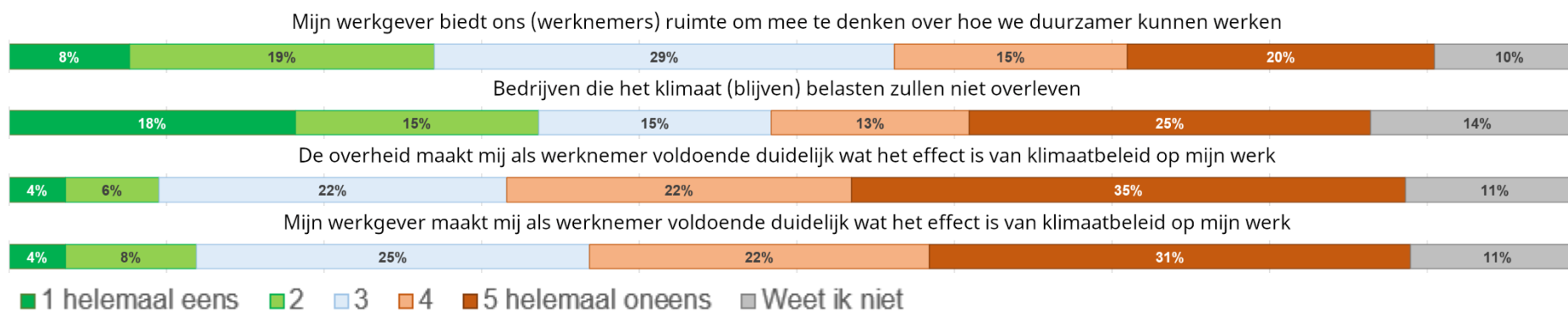
2. Klimaatverandering en werk

In dit hoofdstuk vermelden we de resultaten van de vragen die gingen over de verhouding tussen werk en klimaatverandering en duurzaamheid:

Aan de respondenten die hebben aangegeven als werknemer in loondienst werkzaam te zijn (n=589), hebben we aanvullende vragen voorgelegd over de situatie bij hun werkgever:

Aanvullend op de multiplechoicevragen hebben we respondenten ook nog gevraagd naar wat hun werkgever zou moeten doen om het klimaat zo min mogelijk te belasten. Veel van de suggesties richten zich op mogelijkheden om het woon-werkverkeer en afvalstromen te verduurzamen, meer hybride te werken en de kantoorsetting te verduurzamen. Hieronder een aantal exemplarische reacties:

“Fietsplan, zodat meer mensen iets goedkoper een e-bike / goede fiets kunnen aanschaffen.”

“ Minder snel laptops vernieuwen.”

“Woon-werkverkeer met fiets/ OV meer promoten Afvalscheiding”

“Catering plantaardig(er) (is al wel vleesloos, dus dat scheelt al veel), internationale reizen beperken en anders compenseren door CO2-rechten uit te kopen, ...”

“Bewuster inkopen en bij uitvragen van offertes. Tevens het kantoorpand verdient aandacht, linkt energetisch maar dat komt door circa 400 zonnepanelen. Maar gezien gasverbruik...”

“Afval scheiden, geen plastic gebruiken, minder printen en milieuvriendelijke producten gebruiken om schoon te maken.”

“Meer mogelijkheden thuis werken.”

Een deel van de respondenten kijkt ook naar andere zaken die zich meer richten op de primaire processen van het bedrijf en structurele verduurzaming:

“Transparant zijn in beleidsstukken wat de impact is van beleid op het klimaat”

“De denkkraft van alle collega's gebruiken om te verduurzamen en klimaatverandering te vertragen. Met z'n allen weten we meer en wellicht dat er zeer bruikbare ideeën komen uit onverwachte hoek.”

“De grootste impact zou zijn het vervangen van de oude diesel bussen voor nieuwere bussen. Tevens zou het woon-werkverkeer op de (elektrische) fiets kunnen worden gestimuleerd”

“kijken naar het bedrijf en in kaart brengen waar het klimaat ontlast kan worden medewerkers er in betrekken plan van aanpak maken en transparant communiceren”

“Op een duurzame manier produceren, de plannen zijn in de maak, maar dat gaat te langzaam, en omdat het enorm veel investeringen vergt, moet de overheid bijspringen”

Een handvol respondenten doet ook suggesties voor maatregelen die werknemers in de privésfeer kunnen helpen om duurzamer te leven:

“Aandacht besteden op de werkvloer, ideeën en tips geven om op kantoor en privé een bijdrage ook te leveren”

“Meer opleiding aan medewerkers en bijpassende energie bijdrage”

“Serieus durven voorlichten en stelling durven nemen. En werknemers voordelen en voorbeelden van duurzamer leven laten zien.”

3. Klimaatverandering en de FNV

In dit hoofdstuk vermelden we de resultaten van de vragen die gingen over de rol van de FNV ten opzichte van klimaatverandering en klimaatbeleid.

Aanvullend op de multiplechoicevragen hebben we respondenten ook gevraagd om hun eigen woorden te omschrijven wat hun mening is over de rol van de vakbond het thema klimaatverandering. Daarin zijn grofweg vijf categorieën te onderscheiden: een categorie die vindt dat de vakbond zich binnen het klimaatthema vooral moet richten op onderdelen van klimaatbeleid die gekoppeld zijn aan werk en inkomen. Een tweede categorie vraagt meer ambitie van de vakbond in het aanjagen van overheid en bedrijven om sneller te verduurzamen. Een derde categorie omschrijft vooral de samenhang tussen de 'klimaatstrijd' en die van de vakbond. Een vierde categorie vindt dat de FNV haar leden moet informeren over de impact van klimaatverandering. En een

vijfde categorie is juist eerder van mening dat de vakbond zich niet moet bezighouden met het thema. Hieronder een aantal exemplarische reacties voor deze categorieën:

De FNV moet zich richten op onderdelen van klimaatbeleid die gerelateerd zijn aan werk en inkomen:

- *“Betaalbaarheid en eerlijkheid zijn van belang, waarbij de vakbond wijst op het feit dat de sterkste schouders de zwaarste lasten moeten dragen”*
- *“vakbond is voor de belangen van leden, samen sterk. De gevolgen van klimaatmaatregelen treffen de leden, helemaal wat betreft kostenverdeling.”*
- *“Het is niet het meest bovenliggend, maar er valt ook niet te ontkennen dat functies en werk veranderen door de veranderende klimaatomstandigheden. Daar moet je als vakbond goed bij aansluiten.”*
- *“De bond mag voortrekkers rol nemen in de strijd tegen klimaatverandering. Vooral omdat het uiteindelijk haar leden goed gaat doen, want nu tegenwerken zorgt voor werkeloosheid in de toekomst.”*

De FNV moet de overheid en bedrijven aanjagen om sneller te verduurzamen:

- *“De FNV moet zich veel harder maken voor een rechtvaardig klimaatbeleid, en ook tijdens cao trajecten moet dit een rol spelen bijvoorbeeld door klimaateisen op te nemen.”*
- *“Meer actie gericht op vervuilende bedrijven. Aansturen op nationalisatie grote vervuilers als het management/directie geen duidelijke stappen maakt om het productieproces te veranderen. Ondersteuning van de werkers voor zeggenschap over de productie. Meer druk op de politiek en duidelijke standpuntbepaling tegen het gevoerde stikstofbeleid”*
- *“De fnv moet bedrijven en overheid onder druk zetten om beter te presteren. Zeker de sterk vervuilende bedrijven. “*
- *“De FNV moet de overheid en werkgevers aansporen om ambitieus en rechtvaardig klimaatbeleid uit te voeren”*

De klimaatstrijd en die van de vakbond kennen veel samenhang:

- *“Ik snap het verband goed; klimaat en arbeid hebben altijd met elkaar te maken gehad.”*
- *“Ik zie de strijd van de vakbeweging en die van de klimaatbeweging als in de basis dezelfde strijd, tegen de kleine, rijke elite die misbruik maakt van zijn machtspositie door er zelf lekker op los te leven en extreem vervuilend gedrag te vertonen en intussen hun werknemers en de planeet meedogenloos uit te buiten. De vak- en klimaatbeweging moeten de handen ineen slaan, dan zijn we onverslaanbaar.”*
- *“Als we niets doen, houdt alles straks op.”*
- *“Klimaatverandering zou een centraal thema voor de vakbond moeten zijn, omdat het het leven van alle werkende en niet werkende mensen gaat treffen en overhoop gaat gooien.”*

De FNV moet haar leden informeren over klimaatverandering en de effecten van klimaatbeleid:

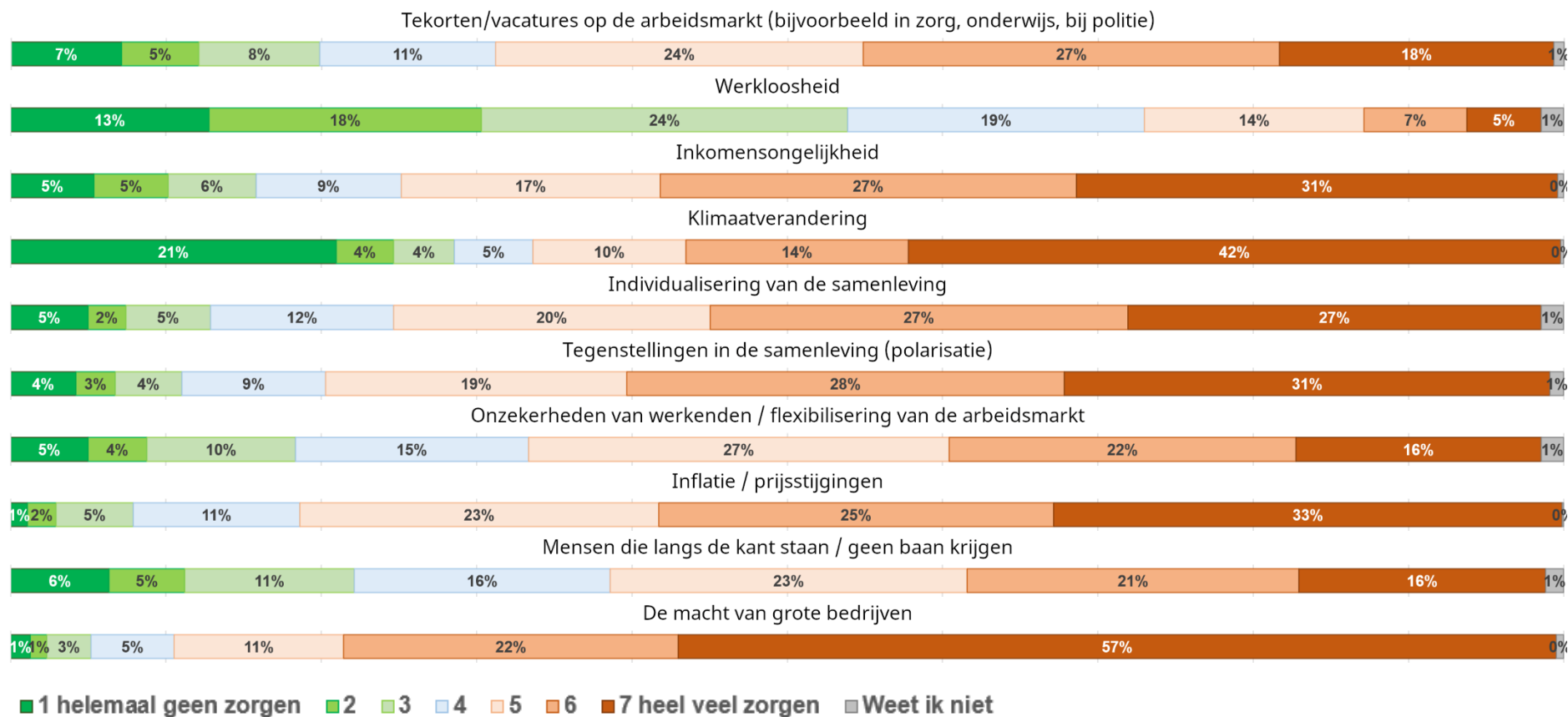
- *“informerend richting leden, gebaseerd op feiten; hard op de inhoud richting werkgevers en overheid.”*
- *“Betrokken zijn en informeren”*
- *“Duidelijke en heldere voorlichting met veel visuele informatie om aan te tonen hoe slecht het gaat”*
- *“Voorlichting geven en stimuleren door bijv financiële voordelen.”*

De FNV moet zich niet bezighouden met het thema klimaat:

- *“Geen kerntaak vakbond. Schoenmaker blijf bij je leest. Informeer, faciliteer en voer actie alleen vanuit je bredere maatschappelijke verantwoordelijkheid, maar laat anderen hierbij het voortouw nemen. Jullie kunnen beter met andere dingen bezig zijn dan met het klimaatpoppenkast. ik zou meer steun naar de boeren willen zien van de vakbond .”*
- *“FNV moet zich niet bezighouden met klimaat daar zijn andere instellingen voor”*
- *“Er zijn belangrijkere zaken waar ze zich mee bezig moeten houden en laat het klimaat maar lekker met rust dat komt vanzelf goed.”*
- *“De vakbond moet zich voornamelijk bezighouden met arbeidsvoorwaarden en de CAO”*

4. Waar maken respondenten zich zorgen over?

In dit hoofdstuk vermelden we de resultaten van de algemene vragen over de mate waarin respondenten zich zorgen maken over maatschappelijke thema's, waaronder klimaatverandering.

5. Houding ten opzichte van klimaatverandering

In dit hoofdstuk vermelden we de resultaten van de vragen over de houding van de respondenten ten opzichte van klimaatverandering en klimaatbeleid.

Vindt u dat het kabinet Rutte IV, meer, minder of ongeveer evenveel moet doen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen?
 (In vergelijking met wat het kabinet-Rutte IV tot nu toe heeft aangekondigd te gaan doen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen)

